

מסה על החיים

חנה ברק אנגל במוזיאון חננאנקו קייב

ועם לילה, בכבות השקיעה האדמומית.
הוא עייף מערוך מלחמה עולמית.
אז הניח האיש את גופו המט
על אדמת העמים דומם.
ויחלום כי מלאך על כנפיים שט
ונותן לו טרנזיט עד יום.

נתן אלתרמן, הטור השביעי, הוצאת עם עובד תש"א, עמוד 7.

עבודותיה של חנה ברק אנגל מתאפיינות בהטחת דימויים אנושיים, גברים ונשים, אל מול משטחי צבע, גאומטריים, צבעוניים, הממשטרים את תנועתן של הדמויות האנושיות.

חנה ברק אנגל החלה את העיסוק באמנות בפיסול. הפיסול, התלת ממדי, מאפשר יצירת תנועה הנראית בתלת ממד, אבל לעולם תישאר ברורה כדמות אנושית. ועתה, כאשר האמנית עוסקת בציור, המעבר ממדיה תלת ממדית למדיה דו ממדית מייצר סוג של עיוות מכונן

המשרת את מטרתה בהפיכת הדמות לדבר שאינו מחויב לחוקי המציאות.

הדמויות מצוירות באופן כמעט סכמטי כשתווי הפנים הם תווי פנים אוניברסליים, הן בפרופיל והן בחזית. עיניים, גבות, אף, פה, אוזן, הם כמו סימני זיהוי עבור הצופה להבנה כי מדובר בכך אנוש שתנוחותיו מוצגות על הבד. הדמויות הן חד גוניות, בהצללות קטנות, הנותנות תחושת עומק ומנוחות על משטח מונוכרומי נטול סימני מקום ונמצא בחלל לא מוגדר.

המשפט "אז הניח האיש את גופו המט על אדמת העמים דומם." מגדיר במילים של משורר את הנראה לעין לצופה המביט ביצירה התלויה על קיר הסטודיו, הגלריה או המוזיאון.

קורות חייה של חנה ברק אנגל הם קורות חייהם של ישראלים רבים. בגיל צעיר עלתה ארצה וכאן, למרות קשיים חומריים וקשיי יום יום אחרים, מצאה את עצמה עוסקת באמנות שאליה התייחסה כאל שסתום דרכו יכלה להשתחרר מאותם לחצים חומריים.

שאיפתה אל המיסטיקה, אל תרבויות קדומות, אל מיתולוגיות,

הובילה אותה לבנות לעצמה עולם שלם, פרטי.

המיתולוגיות השונות הועברו אלינו במשך השנים בצורה של מלל ובצורה של דימויים שהפכו לנכסי צאן ברזל של האנושות עבודה אחת שמשכה את תשומת ליבי היא של פר מוטה ראש כמו לפני נגיחה או לחילופין פר שתש כוחו, חציו פר וחציו גוף אנושי, הוא דימוי מוכר מתוך המיתולוגיה היוונית, הקונפליקט של המינוטאור, חצי שור וחצי אדם, הוא עבודה הקונפליקט המתאר את המצב בו היא נמצאת כאשר היא נעה בין היותה אמן המחפש את נושאי יצירתו לבין החיים המתקיימים יום יום. הפר הוא כתם צבע כחול על רקע צהוב, שבחריטה מתוארים איברי גופו האנושיים מחד וראשו, ראש הפר מאידך.

בסדרה אחרת מוצגת קבוצה של ציורי נשים, גם הן מתוארות בצורה סכמטית ללא הבעות פנים מוגדרות, אלא בסימון אטריבוטים אנושיים כאברי הפנים וגם הן מצוירות על רקע מונוכרומי, דרמטי, המעצים את נוכחותן בציור.

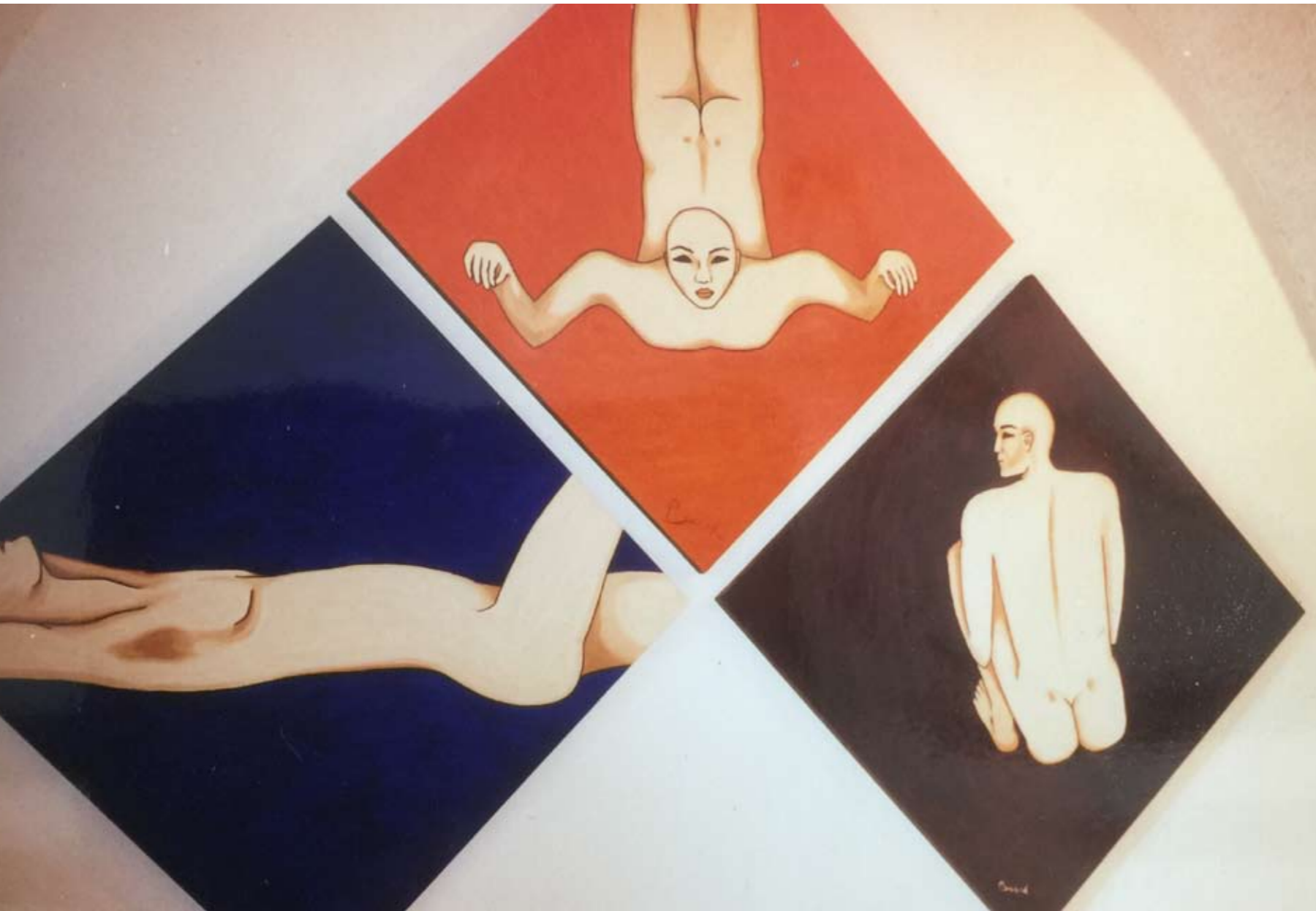
אבל הציור שמשך את תשומת ליבי במיוחד הוא ציור בו שלוש דמויות, בשלוש תנוחות שונות, מצוירות על גבי מעויני צבע, חד גוניים, כאשר שתי דמויות נמצאות בתנוחה אנושית סבירה ואילו הדמות השלישית, זו הכאילו נופלת משמיים, נמצאת בתנוחה שלא ניתנת לבצעה במציאות והיא, בניגוד לשתי הדמויות האחרות, מצוירת על רקע בוהק המעצים את תנוחתה ומראה כמעט בצורה מובהקת את בואה ממקום לא ידוע. אין זה צבע שמיים, אין זה צבע אדמה, זהו צבע אדום הבא ממקום מיסטי ופולט לכיווננו את הדמות האמורה.

כי אם זהו אנוש הנקרא כל יכול ואופיו הוא ואין לשנות אין חבל קצת על זה העולם הגדול שנפל בידיו הקטנות

נתן אלתרמן, הטור השביעי, הוצאת עם עובד תש"א, עמוד 186.

החיבור אותו אני עושה אל מילותיו של אלתרמן ב"טור השביעי" אינו מקרי. בתת כותרת של ספרו של אלתרמן כתוב "שירי העת והעיתון". עבודותיה של חנה ברק אנגל תואמות את תת כותרת זו. אלתרמן פרסם בעיתון "דבר" באופן קבוע שיר שהיה כעין מאמר פובליציסטי על הקורות באותו הזמן. חנה ברק אנגל, גם היא, כותבת בעבודותיה מאמרים פובליציסטיים על מצב נתון בזמן נתון. אין היא עוסקת באסתטיקה בלבד אלא בתוכן של דברים אותם היא חווה חיצונית ופנימית. מצבי רוחה, מחשבותיה, דעותיה, עולים על בד הציור בצורה המאפשרת לצופה לראות את היצירה מחד ומאידך מחייבת את הצופה, כמצופה מיצירת אמנות טובה, לקרוא ולא רק לראות. חנה ברק אנגל, בדרך אינטליגנטית, אינה נופלת למלכודת של מנייריזם, אלא כותבת את דבריה בצורה המאפשרת לצופה לעגן את עצמו אל הכתוב באמצעות סימנים מוכרים, גוף האדם, גוף החיה, תווי פנים ארכיטיפיים, צבע, ובסך הכל כל יצירה היא מסה על החיים.

מאיר אהרונסון, חורף 2017

in Magi
אקריליק
x400

An Essay on Life

Hana Barak Engel in Hananko Museum in Kiev

An Essay on Life

And at night, in the dwindling light of a red sunset,
He was tired of waging a world war.
So the man laid down his crumbling body,
Lying still on the soil of nations.
And he dreamt of an angel flying by on his wings,
Giving him a ride to the beach.

Nathan Alterman, The Seventh Column, Book 1, Am Oved Publishing, p. 7

Hana Barak Engel's body of work is characterized by human forms, both male and female, against a background of color and geometric patterns that regulate the movement of those human figures.

Engel began her journey in the art world as a sculptor. Three dimensional sculpting allows the creation of motion that seems like 3D, but will always remain clear as a human shape. Now, as the artist is immerses herself in painting, this transition from the three dimensional to a two dimensional medium produces a kind of intentional distortion that serves its purpose in transforming her figures into something that is not bound by the laws of reality.

The characters are almost schematically drawn, with universal facial features, both in profile and full frontal. Eyes, eyebrows, nose, mouth and ears are like identifying markers for the viewer to understand that this is a human being posed on canvas. The figures are monochromatic, using small shadings that give a sense of depth and are placed on a monochromatic surface devoid of any place marks, an unidentifiable space.

The verse "So the man laid down his crumbling body / Lying still on the soil of nations," defines in poetic words what is visible to the viewer looking at this art work hanging on the wall of a studio, a gallery or a museum.

Hana Barak Engel's life story is similar to that of many Israelis. She immigrated to Israel at a tender age, and despite the hardships of everyday life, she found herself engaged in art that she referred to as a valve through which she could free herself from financial struggles.

Her affinity for mysticism, for ancient cultures, for mythology, led her to create a whole, private world of her own.

The various mythologies have been passed on to us over millennia in the form of words and imagery that became inalienable assets of humanity. One work that caught my attention is that of a bull, with his head tilted as he prepares to gore, or is he just exhausted? This half bull, half human is a familiar image from Greek mythology. For Hana, the Minotaur's conflict is in essence the same conflict

she finds herself in, juggling between her life as an artist in search of new themes, and her everyday life. The bull is a blue patch of color on a yellow background, with parts of his human body engraved alongside his bull's head.

In another series, a group of women is portrayed. They are also schematically described, with no defined facial expressions, but with human anthropomorphic attributes, painted on a monochromatic background which magnifies their presence in the painting.

But the work that attracted my attention the most is a painting in which three figures, in three different positions, are painted on monochromatic rhombi (or diamond shapes), with two figures in a plausible human pose, while the third is seemingly falling from heaven. Unlike the other two figures, this one is painted against a bright background that intensifies her impossible pose, and shows most clearly her sudden appearance from a place unknown. It is neither the color of the sky, nor the color of earth; it is a red color emanating from a mystical place, spewing the figure in our direction.

For if this is the so called omnipotent human being,
His character inflexible, indelible.
Is it not a bit of shame that this big big world
Fell into his small hands?

Nathan Alterman, The Seventh Column, Book A, Am Oved Publishing, p. 186

The connection I made with Alterman's verses in "The Seventh Column" is not accidental. The subheading of Alterman's book is "Songs of our times and current affairs". The works of Hana Barak Engel fit well with this subheading. Alterman regularly published his verses in the daily newspaper Davar, yet his poems were also kind of an op-ed on current affairs. In her art, Engel writes her own op-eds on any given situation. She deals not only with aesthetics, but with the content of things that she experiences, both externally and internally. Her moods, her thoughts, her opinions are all manifest on the canvas in a way that allows the viewers to look at the work on the one hand, yet on the other, also obliges them to read and not just look, for that is the hallmark of good art. In her intelligent way, Hana Barak Engel, does not fall into the trap of mannerisms, but expresses her opinions in a way that enables the viewers to anchor themselves to her writings by means of familiar signs, the human body, the body of the animal, archetypal features and color. All in all, her work is an essay on life.

Meir Aharonson, Winter 2017

